

Tot plegat, què?

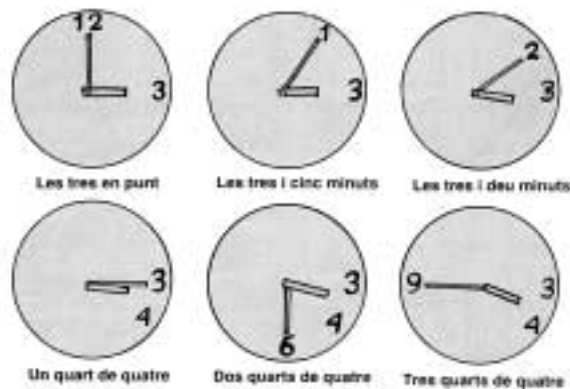
UN RELLOTGE SINGULAR

Josep Estivill i Martí

El rellotge més impressionant que he vist és el de la plaça de San Marcos de Venècia, veritablement és monumental amb aquelles figures humanes de mida natural o més, i batent la gran campana, impressiona. Però per mi encara és més singular el de la catedral de Girona, perquè té la peculiaritat de tocar les hores en castellà; no us en rigue que no és broma, és tal com dic. Aclareixo: els catalans ens diferenciem en la manera de dir les hores; diem, per exemple: “un quart de nou”, “dos quarts de nou”, mentre que els castellans diuen: “las ocho y cuarto”, “las ocho y media”. Doncs el rellotge de la catedral de Girona ho fa com els castellans: o sigui, per tocar un quart de nou, primer toca les vuit campanades amb la campana grossa “Tonc, tonc... i a continuació toca una campanada petita, nenc... que és el quart; per tocar dos quarts de nou, primer toca una altra vegada vuit campanades grosses i a continuació dues amb la campana petita, que són els dos quarts, en total que cada hora la toca quatre vegades. No em digueu que això no és com ho fan els castellans. Dubto que ni a Catalunya ni fora hi hagi un altre rellotge que toqui les hores així, almenys jo no n’he trobat cap. Això em fa pensar que nosaltres tenim la

tendència de mirar més de cara al futur, mentre que els altres s’apuntalen més en el passat; això explica que quan han tocat les vuit ja diem quarts de nou, mentre que ells encara s’apuntalen al passat, les vuit i quarts...

Deixant els rellotges, també m’he fixat en altres espècies en què els catalans conceptuem de manera diferent; per exemple aquí celebrem el Cap d’Any, que és el primer dia de l’any, mentre

que ells celebren la “Noche Vieja”; sembla també que ells pensen més en el passat i nosaltres en l’esdevenidor. I encara hi ha més coses per l’estil; si parlem d’un home honest, honrat, de tota confiança, direm que és un home de “cap a peus”; doncs ells diuen “un hombre de pies a cabeza”; nosaltres comencem pel cap, que aparentment és la part més important, i ells comencen per la part menys important segons com es miri: si es tracta d’un home sí; però, si parlem de fer una casa, el més important potser són els fonaments; pensem-hi.

I per acabar, una altra forma de dir ja prou coneguda és quan tractem de Santa Maria en les diferents devocions: nosaltres diem, per exemple, la Mare de Déu de Montserrat... la Mare de Déu d’agost, mentre que ells sempre diuen la “Virgen del Pilar”... la “Virgen de agosto”. Aquí sí que crec que s’equivoquen, perquè la importància de Santa Maria, és per ser mare de Déu, no pas per ser verge, perquè de verges tot el santoral n’és ple, i potencialment totes les dones ho podrien ser; encara més, totes les dones en alguna època de la seva vida ho han estat, mentre que de mare de Déu només ho pot ser una dona, no n’hi pot haver cap més: és allò que es diu que “de mare només n’hi ha una”.

El que em preocupa una mica és que de mica en mica anem canviant: ara ja es pot sentir sovint en català “la Verge de Montserrat”, com també al dir les hores es pot sentir, “les set i mitja” o “les vuit i quart”. Ens anem castellanitzant tot i parlar en català, però ens castellanitzem conceptualment, i això no hauria de ser; l’autèntic català és la “Mare de Déu” i no la “Verge”, “un quart de vuit” i no les “set i quart”; els altres, que ho diguin com vulguin, però la nostra llengua ha de ser intacta. Ah!, i si aneu a Girona, pareu-vos davant la catedral i espereu que el rellotge toqui alguna hora o quart: veureu com ho fa. ■